

насамперед про свої власні інтереси. Для того, щоб зміцнити співпрацю цих зацікавлених сторін і зосередити їх консолідовану увагу на місії самого проекту, світова практика запропонувала підходи інтегрованого здійснення проектів.

Таким чином, пропонується концептуальна модель (Contract-Organizational Models for Projects: Assessment System – COMPAS) [3] на першому етапі аналізу має на меті дати відповідь на питання: “Чи варто застосовувати схему Проектного менеджменту?” Пошук належного рішення на цьому етапі ґрунтується на наступному правилі: чим менш розвинутою є організація в контексті управління проектами, тим доцільнішим є залучення нею незалежного менеджера проекту.

На другому етапі концептуальна модель COMPAS дає відповідь на питання: “Чи варто застосовувати підхід IPD?” Пошук рішення тут методологічно ґрунтується на правилі: чим слабшою є інтегрованість ринку, тим меншою є можливість отримати користь від застосування IPD (а впровадити цей підхід буде складніше).

На третьому етапі концептуальна модель COMPAS дає відповідь на питання: “Яку конкретно із стратегій здійснення проекту застосовувати?” Пошук рішення тут ґрунтується на багатокритеріальній оцінці альтернатив у чотирьохвимірному просторі “час-витрати-цінність-ризик”. Потім, на основі векторів проектних пріоритетів і матриці властивостей моделей розраховується бальна оцінка стратегій щодо їх відповідності місії проекту.

Модель COMPAS було апробовано в проекті будівництва Льодової арени в м. Києві. Цей проект влітку 2018 року отримав статус державного інвестиційного проекту в Україні.

Отже, кожен замовник будівництва повинен прийняти раннє і важливе рішення стосовно стратегії, за якою об’єкт буде спроектовано і збудовано – він має обрати метод виконання проекту. Розроблення і вдосконалення аналітичного інструменту, який би як компас вказував замовникові на найбільш доцільний стратегічний шлях до успіху його проекту, несе в собі значний потенціал соціально-економічного розвитку.

Список літератури

1. Owner’s Guide to Project Delivery Methods [Text]. – CMAA. – 2012. Available at: <https://cmaanet.org/sites/default/files/inline-files/owners-guide-to-project-delivery-methods.pdf>.
2. Бугров О. В. Інституціональні механізми досягнення цілей будівельних проектів [Текст] / О. В. Бугров, О. О. Бугрова // Управління розвитком складних систем. – 2012. – №12 – С. 30 – 34.
3. Bugrov O., Bugrova O. Formalization of selection of contract-organizational project delivery strategy // Eastern-European Journal of Enterprise Technologies. 2018. Vol. 6, Issue 3 (96). P. 28–40. doi: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2018.151863>.

Бураковський І.В.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
д.е.н., проф., професор кафедри економічної теорії

ІНОВАЦІЇ ЯК ВИКЛИК ДЛЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ. ОСМИСЛЕННЯ НОВИХ РЕАЛІЙ

На нашу думку взаємозв’язок між державою як інститутом та інноваціями як драйверами слід розглядати в двох вимірах – економічному та політичному.

Вихідним пунктом економічного аналізу є теза про те, що інновації виступають як чинник економічного зростання. При такому підході держава має вирішувати два взаємопов’язані завдання. Перше завдання – це створення умов для розвитку інноваційного процесу як особливої сфери економіки. Його результатом є створення інноваційного продукту. В цьому випадку

поведінка держави набуває форми стратегії інноваційного лідерства. Мова фактично йде про своєрідний вертикальний підхід, коли держава таргетує розвиток сектору інновацій як специфічного виду діяльності.

Друге завдання – це створення умов для поширення інновацій в економіці. В результаті цього відбувається зростання ефективності економіки. При цьому мова йде як про використання національних інноваційних продуктів, так і про залучення в країну іноземних інновацій в різних формах. Цю діяльність можна визначити як стратегію інноваційного поширення (горизонтальний підхід). Адже мова йде про використання інновацій всіма галузями економіки. Ці питання сьогодні активно дискутуються, адже кожний окремий підхід має свої позитивні сторони, а їх комбінація може відбуватись в різний спосіб.

Що стосуються політичного виміру взаємозв'язок між державою та інноваціями, то його основі лежать зміни, зумовлені інноваціями. Мова, перш за все, йде про те, що інновації змінюють технології, економічні процеси, суспільні відносини. Такі зміни об'єктивно визначають необхідність переосмислення «традиційних» економічних уявлень щодо технологічного рівня тих чи інших галузей, ставлення до сировини та напівфабрикатів в цілому ряду випадків як до високотехнологічних продуктів тощо. Суто в практичному плані мова йде про пошук шляхів реагування на нові виклики в плані адекватного визначення пріоритетів та інструментів економічної політики. З іншої сторони, інновації ведуть до появи **якісно** нових фінансових інструментів, таких як, наприклад, віртуальні активи. В цьому випадку держава стикається з викликом як регулювати використання нових інструментів та використовувати їх для «власних» потреб. Прикладом стало прийняття Верховною радою України Закону «Про віртуальні активи» 8 вересня 2021 року. Згідно закону «Віртуальний актив - нематеріальне благо, що є об'єктом цивільних прав, має вартість та виражене сукупністю даних в електронній формі. ... Віртуальний актив може посвідчувати майнові права, зокрема права вимоги на інші об'єкти цивільних прав». На черзі - зміни до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів щодо оподаткування операцій з криптоактивами.

Окремої уваги заслуговують питання діджиталізації економіки. Цей процес зумовлює якісні змін у виробничо-комерційних процесах – з'являються нові товари та послуги, нові технологічні схеми, нові способи постачання товарів та послуг тощо. За таких умов практично всі держави стикаються з проблемою, а як реагувати на нові реалії. Причому суто в практичному плані мова виникає питання, а як оподатковувати «фізичні» та віртуальні бізнес-операції. Саме тому в 2021 році Верховна рада України ухвалила Закон "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо скасування оподаткування доходів, отриманих нерезидентами у вигляді виплати за виробництво та/або розповсюдження реклами та удосконалення порядку оподаткування податком на додану вартість операцій з постачання нерезидентами електронних послуг фізичним особам». [1]

Інновації в сфері ІКТ ведуть до появи нових механізмів суспільної комунікації. Фактично мова йде про те, що все більше держаних послуг надаються дистанційно без безпосереднього спілкування між громадянином та представником відповідного державного органу, громадяни можуть швидко об'єднуватись заради реалізації конкретних інтересів без «політичного» посередництва в багатьох випадках, а влада може напряму комунікувати з суспільством, різними групами зі спеціальними інтересами та громадянами. Це якісно нова ситуація в суспільстві. Фактично мова йде про те, як максимально ефективно скористатись потенціалом електронної демократії та уникнути спокуси «цифрового» маніпулювання як з боку владних установ, так і зацікавлених груп громадян.

Що стосується економіки, то поява нових механізмів суспільної комунікації ставить на порядок денний питання, а як приймати економічні рішення на загальнонаціональному та

регіональному (місцевому) рівні в епоху інновацій та діджиталізації зокрема. Адже суто в інструментальному плані ІСТ відкривають якісно нові можливості для організації взаємодії влади та суспільства саме на демократичних засадах.

В якості підсумку зазначимо, що адекватно відреагувати на спричинені інноваціями зміни, кожна держава може в тісній взаємодії з іншими країнами, причому зміст та формат такої взаємодії також змінюється.

Список літератури

1. Закон України Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо скасування оподаткування доходів, отриманих нерезидентами у вигляді виплати за виробництво та/або розповсюдження реклами, та удосконалення порядку оподаткування податком на додану вартість операцій з постачання нерезидентами електронних послуг фізичним особам.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1525-20#Text>

Горбачук В.М.

Інститут кібернетики імені В.М.Глушкова НАН України,
д.ф.-м.н., с.н.с., завідувач відділу інтелектуальних ІТ

Сулейманов С.- Б.

Інститут кібернетики імені В.М.Глушкова НАН України,
магістр, м.н.с. відділу інтелектуальних ІТ

Батіг Л.О.

Інститут кібернетики імені В.М.Глушкова НАН України,
магістр, аспірант

ПОШИРЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БІРЖИ NASDAQ НА ПОСТ-РАДЯНСЬКИЙ ПРОСТІР

Відновлення глобального фінансового ринку після остаточного припинення дії Бреттон-Вудської системи (яку встановили 44 союзники у 1944 р. під час Другої світової війни) у 1973 р. (коли ціна нафти зросла на порядок протягом тижня внаслідок війни на Близькому Сході [1, с. 12]) нагадує формування першого світового фінансового ринку протягом періоду між війною Франції та Німеччини у 1870–1871 рр. і початком Першої світової війни у 1914 р. На зміну цій системі прийшли організовані фондові біржі, які знаходили різноманітні стратегії для успішних бізнес-моделей. Незважаючи на безпрецедентність масштабів і сфер торговельної діяльності сьгоднішніх фондових бірж, біржі продовжать оприлюднювати свої цінові котирування, водночас працюючи з традиційними комерційними банками, які укладають приватні домовленості конфіденційно для своїх клієнтів. Вирішення цього неявного конфлікту мотивів учасників ринку залишається викликом для сучасних фінансових систем.

Подібні конфлікти загострюються в умовах асиметрії інформації на пост-радянському просторі, особливо інформації про структуру власності та відповідних інтересів у ході інформаційних або гібридних війн. Наприклад, маловідомим є факт, що власником банку «Львів» (входить у топ-50 банків України за активами) з 2006 р. є міжнародний grosмейстер Маргейр Петурссон, який народився у 1960 р. і вивчав право в Ісландському університеті (заснованому у 1911 р.) у 1979–1984 рр. Також маловивченим є те, яким чином біржі Вірменії, Естонії, Латвії, Литви (з ВВП на душу населення 4125, 26470, 19824, 22245 дол. відповідно, за даними МВФ на 2021 р., позаяк для України цей показник становив 3984 дол. і мав 133-тє місце серед 213 країн світу) увійшли до глобальної фінансово-інвестиційної групи Nasdaq, другої у світі за лістингом. Компанії України працюють через Варшавську фондову біржу [2].

У 1993 р. засновані Вільнюська фондова біржа, зараз відома як Nasdaq Vilnius, і Ризька фондова біржа, зараз відома як Nasdaq Riga – єдина фондова біржа, працююча в Латвії. У 1994 р. засновано Естонський центральний депозитарій (ЕЦД) (цінних паперів (ЦП)) для розвитку